

PROTOKOLL

for

møte i Omsetningsrådet

fredag 28. januar 2022 kl. 14:00

Digitalt møte

Møtet ble hevet kl. 15:25.

Til stede:	Björg Tørresdal, Bjørn Gimming, Marit Haugen, Kjersti Hoff, Trine Hasvang Vaag, Anne Jødahl Skuterud, Gaute Lenvik, Anne Berit Aker Hansen, Bjørn-Ole Juul-Hansen, Arnfinn Hongseth og Thea Susanne Skaug
Forfall:	
Fra Landbruksdirektoratet:	Nina Strømnes Rodem, Jørn Rolfsen, Marit Jerven, Hans Peder Hvide Bang og Ellen Karin Solevåg

Saksliste

004/22	Godkjenning av innkalling og dagsorden.....	2
005/22	Godkjenning av protokoll fra forrige møte.....	4
006/22	Kjøtt og egg - Vurdering av mulighet for ekstraordinær endring av PGE.....	6
007/22	Melk – Forslag til redusert omsetningsavgift for ku- og geitemelk.....	20

Saksnr.: 004/22	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 28.01.2022	Tittel: Godkjenning av innkalling og dagsorden	Saksnr.: 22/2667-1

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Innkalling og dagsorden godkjennes.

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Saksdokumenter er sendt ut elektronisk til medlemmer og varamedlemmer. Dokumentene er også lagt inn i skyløsningen Jottacloud. Vedlegg er kun tilgjengelig her.

Saksnr.: 005/22	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 28.01.2022	Tittel: Godkjenning av protokoll fra forrige møte	Saksnr.: 22/2667-2

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Protokollene fra møtene 6. desember 2021 og 14. januar 2022 godkjennes.

Godkjenning av protokoll fra forrige møte

Det har ikke kommet merknader til utsendte protokoller.

Ved godkjenning av dagsorden til møtet 14. januar 2022 gjorde sekretariatet rådet oppmerksom på en feil i saksnumrene. Feilen er rettet slik at protokollen fra møtet har riktige saksnummer.

Saksnr.: 006/22	Sektor: Kjøtt og egg	Styre/råd: OR
Behandling: 28.01.2022	Tittel: Kjøtt og egg - Vurdering av mulighet for ekstraordinær endring av PGE	Saksnr.: 22/2451-1

Beskrivelse

Nortura ber Omsetningsrådet om å endre eller dispensere fra retningslinjer om informasjonsflyt i kjøtt- og eggsektoren, slik at Nortura kan sette planlagt gjennomsnittlig engrospris (PGE) for 1. halvår 2022 på nytt. Bakgrunnen for søknaden er den ekstraordinære kostnadsveksten som husdyrprodusentene nå opplever. Nortura mener situasjonen er kritisk, og ønsker derfor at saken diskuteres i Omsetningsrådet innen utgangen av januar 2022.

Landbruksdirektoratet som sekretariat for Omsetningsrådet ser alvoret i situasjonen med den ekstraordinære kostnadsveksten for bonden. Landbruks- og matdepartementet har, i forbindelse med overgangen til volummodellen for storfe i 2009, påpekt at Omsetningsrådets ansvar er å følge opp markedsregulators informasjonsplikt og gitt tydelige føringer om hvordan det nye prissystemet skal praktiseres. Dette danner grunnlag for de vurderingene Landbruksdirektoratet som sekretariat for Omsetningsrådet har gjort.

Hjemmel

Forskrift av 01.07.2003 nr. 919 om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer § 2 (rammeforskriften)

Forskrift av 22.10.2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 6 andre ledd (markedsreguleringsforskriften)

Retningslinjer om informasjonsflyt i kjøttsektoren, fastsatt av Omsetningsrådet 31. mars 2011, jf. Forskrift av 22.10.2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1

Retningslinjer om informasjonsflyt i eggsektoren, fastsatt av Omsetningsrådet 21. juni 2013, jf. Forskrift av 22.10.2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1

Forutsetninger

Vedlegg

- Søknad fra Nortura av 21. desember 2021 (e-post med brev til OR)
- Betenkning fra Advokatfirmaet Arntzen de Besche ved advokat Stein Ove Solberg av 19. desember 2021
- Betenkning fra Norturas konsernadvokat Kjell Clement Ludvigsen av 21. desember 2021

Forslag til vedtak

Nortura har i søknad til Omsetningsrådet av 21. desember 2021 bedt rådet om å endre eller dispensere fra retningslinjer om informasjonsflyt i kjøttsektoren av 31. mars 2011 og retningslinjer om informasjonsflyt i eggsektoren av 21. juni 2013, slik at Nortura kan fastsette ny planlagt gjennomsnittlig engrospris for første halvår 2022. Omsetningsrådet fastholder retningslinjene. Søknaden innfris ikke.

Møtebehandling

Nortura ettersendte et notat fra advokat Kjell Clement Ludvigsen 18. januar 2022. Notatet ble videresendt til Omsetningsrådet ved utsending av dagsorden.

Leder Bjørg Tørresdal foreslo å utsette saken.

Vedtaket i denne saken frigis ved møteslutt.

Med dette ble saken enstemmig vedtatt.

Vedtak

Saken utsettes.

Kjøtt og egg - Vurdering av mulighet for ekstraordinær endring av PGE

Innledning

Norturas søknad

Nortura har i brev av 21. desember 2021 bedt om at Omsetningsrådet skal vurdere å gi Nortura adgang til å fastsette planlagt gjennomsnittlig engrospris (PGE) på nytt – eller endre PGE utenfor de intervallene som er fastsatt i Omsetningsrådets retningslinjer. Søknaden er vedlagt to juridiske betenkninger fra Arntzen de Besche ved advokat Stein Ove Solberg, og fra konsernadvokat i Nortura, Kjell C Ludvigsen, som begge konkluderer at Omsetningsrådet har adgang til å endre retningslinjene i tråd med søknaden.

Det heter i overskriften i brevet fra Nortura (alle understrekninger i dokumentet gjort av direktoratet):

«Ekstraordinær hendelse – mulighet for å fastsette ny planlagt gjennomsnittlig engrospris (PGE) for 1. halvår 2022»

Søknaden peker på den vanskelige situasjonen som har oppstått i markedet på grunn av prisvekst på kraftfôr og strøm. Det heter:

«Den ekstraordinære kostnadsveksten som nå treffer husdyrproduksjonen er kritisk og det er behov for bonden å videreføre kostnadsveksten i markedet. Fra og med 15/12 2021 vil husdyrprodusentene oppleve betydelig økte kostnader knyttet til kraftfôr. Energikostnadene er betydelige. I tillegg opplever Nortura betydelig økning i kostnadene knyttet energi og emballasje. Økning i slaktekostnadene som knytter seg til emballasje og energi vil bli videreført til bonde. Nortura holder tilbake økte lønns- og kapitalkostnader. I ytterste konsekvens kan vi oppleve at enkelte produsenter reduserer produksjonen som følge av økte kostnader.»

Det konkluderes i avslutningen i brevet (uthevet av Nortura):

«Nortura ber Omsetningsrådet vurdere om Nortura som markedsregulator bør kunne ha mulighet for å justere PGE i ekstraordinære situasjoner der bonden opplever vesentlig økning i kostnader som ikke var kjent da PGE ble fastsatt.»

Nortura ønsker at Omsetningsrådet skal behandle saken raskt, og utenfor de planlagte møtene. Det heter i e-posten:

«Vi mener situasjonen nå er kritisk og ønsker saken diskutert i Omsetningsrådet innen utgangen av januar 2022.»

Norturas ønske om å endre eller gjøre unntak fra retningslinjene

Nortura peker i sin søknad på at Omsetningsrådets retningslinjer om informasjonsflyt i kjøttsektoren av 31. mars 2011 gir regler om hvordan PGE skal fastsettes. Den relevante bestemmelsen lyder som følger:

«5. Markedsregulators vurdering av prissituasjonen

Storfe, sau/lam og svin

Markedsregulator skal for hvert halvår fastsette en planlagt gjennomsnittlig engrospris. Planlagt gjennomsnittlig engrospris er bindende oppover og skal kunngjøres innen 25. mai og 25. oktober. Med utgangspunkt i planlagt gjennomsnittlig engrospris skal markedsregulator fastsette en tilhørende planlagt prisløype. Planlagt prisløype kunngjøres innen 1. juni og 1. november.

Markedsregulator skal varsle eventuell reduksjon av gjennomsnittlig engrospris, sammen med tilhørende prisløype, samtidig med volumprognosene i mars og/eller september. Dersom det vurderes som nødvendig kun å endre prisløypen for å oppnå fastsatt gjennomsnittlig engrospris for prisperioden, skal dette varsles til de samme tidspunktene. Videre er markedsregulator forpliktet til å orientere om markedssituasjonen og forklare/dokumentere eventuelle avvik/endringer ved forespørsel.»

Retningslinjer om informasjonsflyt i eggsektoren punkt 4 har identisk tekst.

Nortura ber Omsetningsrådet endre eller gjøre unntak fra disse retningslinjene for å imøtekomme Norturas behov i en ekstraordinær situasjon.

Det heter i Norturas søknad:

«Ihht. Omsetningsrådets retningslinjer om informasjonsflyt i kjøtt- og eggsektoren skal markedsregulator fastsette PGE for først halvår innen 25. oktober og tilhørende prisløype innen 1. november. PGE er bindende oppover. Nortura fastsatte PGE for første halvår 2022 den 18. oktober og varslet prisløyper samme dag. De ekstraordinære kostnadene vi nå ser var ikke kjent da PGE ble fastsatt.

(...)

Etter vår vurdering er det kun Omsetningsrådet som kan gjøre unntak fra bestemmelsen om tidspunkt for varsling av PGE og prisløype nå på kort sikt dersom Omsetningsrådet mener at kostnadsveksten i husdyrproduksjonene nå er ekstraordinær.»

Nortura fremholder at deres syn støttes av to vedlagte juridiske betenkninger.

Det heter i betenkningen fra Arntzen de Besche ved advokat Stein Ove Solberg av 19. desember 2021:

«Som følge av en uforutsett, sterk prisvekst på innsatsfaktorer i landbrukssektoren i den senere tid, ser Nortura som markedsregulator et behov for å endre planlagt gjennomsnittlig engrospris («PGE») utenom de ordinære halvårige terminene, som i det relevante regelverket er satt til 25. mai og 25. oktober.

Vi har blitt bedt om å gjøre en overordnet vurdering av to spørsmål i den forbindelse:

- 1) Krever en endring stortingsvedtak?
- 2) Vil en endring være i tråd med Norges WTO-forpliktelser?

(...)

Vårt svar på spørsmål nr. 1) er at det ikke kreves stortingsvedtak for å gi markedsregulator en mulighet til å foreta ekstraordinære fastsettelser av PGE ved

uforutsette, vesentlige endringer i rammebetingelsene. (...)

Vårt svar på spørsmål nr. 2 er at en slik begrenset og rent prosessuell endring i det norske regelverket ikke er egnet til å endre tidligere vurderinger av forholdet til Norges WTO-forpliktelser eller til å utløse et behov for notifikasjon. (...)

Det heter i betenkningen fra Norturas konsernadvokat ved advokat Kjell Clement Ludvigsen av 21. desember 2021:

«(...) På denne bakgrunn mener jeg at Omsetningsrådet i prinsippet kan treffe vedtak som åpner for at Nortura kan fastsette ny PGE for første halvår 2022 i en ekstraordinær situasjon som den foreliggende. Det ville likevel ha vært en styrke dersom en slik adgang til å fastsette ny PGE fremgikk tydelig av regelverket, særlig av hensyn til at aktørene i markedet da ville ha foranledning til å hensynta dette i sine kundeavtaler.»

Landbruksdirektoratets vurdering

Innledning

Norturas søknad peker på en vanskelig situasjon i egg- og kjøttmarkedet, en bekymring Landbruksdirektoratet som Omsetningsrådets sekretariat deler.

Siden jordbruksoppkjøret 2021 har landbruket blitt rammet av stor kostnadsvekst for flere innsatsfaktorer, som er svært krevende for næringen. Økte kostnader knyttet til blant annet gjødsel, byggevarer, energi og kraftfôr gir bonden en svært presset økonomi. Dette har medført tilleggsforhandlinger mellom avtalepartene, og 28. oktober 2021 ble det inngått avtale om kompensasjon for kostnadsvekst på gjødsel og bygningsmaterialer på 754 mill. kroner. I desember 2021 foreslo regjeringen en kompensasjonsordning for merkostnader til elektrisk kraft i veksthusnæringen, og i januar 2022 foreslo regjeringen en felles kompensasjonsordning for strøm for jordbruk og veksthus som vil bli lagt frem for Stortinget så raskt som mulig. Det store behovet for kompensasjonsordninger viser hvor alvorlig situasjonen er, og det er usikkert hvordan situasjonen vil utvikle seg videre.

Nortura peker på den ekstraordinære kostnadsveksten i sin søknad, og viser særlig til økte kostnader knyttet til kraftfôr, energi og emballasje. Kostnadene har økt betydelig mer enn Nortura forutsatte ved fastsettelse av PGE i oktober 2021. Nortura viser til at ytterste konsekvens kan medføre at enkelte produsenter reduserer produksjonen som følge av økte kostnader. Nortura ser ingen mulighet for å øke prisen før i andre halvår 2022, innenfor de rammene som gjelder i dag for volummodellen. Avregningspris til produsent er en avledet pris av engrosprisen. For å kunne videreføre den ekstraordinære kostnadsveksten fra bonden og ut i markedet, ber Nortura Omsetningsrådet vurdere om markedsregulator bør kunne ha mulighet for å justere PGE i slike ekstraordinære situasjoner.

Landbruksdirektoratets syn på Omsetningsrådets adgang til å endre rådets retningslinjer

Forholdet til jordbruksavtalen

Nortura ber Omsetningsrådet om å endre sine retningslinjer slik at Nortura kan fastsette ny planlagt gjennomsnittlig engrospris for første halvår 2022. I det følgende skal det drøftes om Omsetningsrådet har myndighet til å endre retningslinjene slik Nortura ønsker, tatt i betraktning at reglene om endring av PGE også er omtalt i jordbruksavtalen.

PGE fastsettes av markedsregulator i henhold til de rammer som styrer markedsregulators

virksomhet. Rammene som markedsregulator virker innenfor, er fastsatt både i avtaler (jordbruksavtalen og Samarbeidsavtalen) og lover og forskrifter.

Det kan i denne forbindelse nevnes at Nortura er forpliktet til å bidra til å gjennomføre jordbruksavtalen. Nortura som markedsregulator har påtatt seg ansvar «... for å medvirke til gjennomføring av jordbruksavtalen innenfor sitt område» i henhold til «Samarbeidsavtale mellom partene i Rådet for jordbruksavtalespørsmål – Tillegg til avtale av 23.02.1950», pkt. 3.

Det fremgår av pkt. 1, i innledningen til Teknisk jordbruksavtale (2021-2022), at avtaleverket for jordbruket har til formål å regulere tiltak som er egnet til å fremme fastlagte mål for jordbruket, «... og som ikke er uttømmende regulert ved lov, stortingsvedtak eller forskrift». Den samme regelen fremgår av Hovedavtalen av 23.02.1950, § 1-1.

Dette gir uttrykk for at jordbruksavtalen og landbruksforvaltningens regelverk (herunder Omsetningsloven) er ment å utfylle hverandre som styringsinstrumenter som sammen skal nå landbrukspolitiske mål, og dessuten sette rammer for hvordan disse målene skal nås. For partene i avtalen (dvs. partene i «avtaleverket» som også omfatter den nevnte Samarbeidsavtalen, dvs. også Nortura) må det antas at klausuler i jordbruksavtalen er like bindende som lover og regler.

Fastsetting av målpris, og fastsetting av planlagt gjennomsnittlig engrospris, tilhører kjernen av virkemidlene som fastsettes i eller i medhold av jordbruksavtalen, se avtalen pkt. 2.1 og 2.2. Disse reglene utgjør relativt sett store deler av jordbruksavtalens omfang og innhold. Mens målprisvarer (typisk melk og korn) fastsettes direkte i jordbruksavtalen og derigjennom er bindende for markedsregulator gjennom Samarbeidsavtalen, har avtalepartene gitt markedsregulator myndighet til å bestemme PGE for varene som er omfattet av volummodellen (typisk kjøtt og egg). Selv om markedsregulator har fått denne myndigheten fra avtalepartene, må markedsregulator imidlertid fastsette PGE på den måten som er fastsatt i jordbruksavtalen.

Det heter i Teknisk jordbruksavtale 2021 – 2022, pkt. 2.2.1:

«2.2.1 Generelle bestemmelser

For produkter som omfattes av volummodellen skal markedsregulator Nortura fastsette og informere om planlagt gjennomsnittlig engrospris for hvert halvår. Den fastsatte engrosprisen er bindende oppover per halvårsperiode.»

Det ses her at jordbruksavtalens formulering av markedsregulators plikter på flere punkter er lik de som fremgår av Omsetningsrådets retningslinjer gjengitt ovenfor. Dette omfatter en sentral formulering, som sier at PGE skal fastsettes for hvert halvår. Videre fremgår det også her at PGE er bindende oppover i halvårsperioden. Dette må innebære at selv om Omsetningsrådet i prinsippet kan endre sine retningslinjer, kan ikke dette medføre at markedsregulators forpliktelser, når disse også er bestemt i jordbruksavtalen, vil opphøre. Omsetningsrådet har ikke myndighet til å endre jordbruksavtalens innhold.

Hvordan skal den nevnte formuleringene i jordbruksavtalen tolkes? Det må antas at formuleringen «planlagt ... for hvert halvår» innebærer at PGE må fastsettes før halvårets begynnelse. Når denne er satt, er «den fastsatte» engrosprisen (dvs. PGE fastsatt før halvårets start) bindende oppover i halvårsperioden. Det må på denne bakgrunn antas at en ny fastsettelse av PGE som innebærer en høyere PGE, eller alternativt endring av den fastsatte PGE i halvårsperioden som gir en høyere pris til grossist, vil være i strid med jordbruksavtalen.

Dersom Omsetningsrådet skulle fastsette regler som er i strid med jordbruksavtalen vil dette kunne bli gjenstand for overprøving av Landbruks- og matdepartementet i henhold til Omsetningsloven § 11 fjerde ledd hvor det heter:

«Departementet kan med endelig verknad gjera om Omsetningsrådet sine vedtak om bruk av avgiftspengar etter fyrste ledd dersom vedtaket er i strid med lov, føresegner, eller gjeldande jordbruksavtale. Kongen kan gjere om vedtak dersom vedtaket er i strid med samfunnsinteresser.»

I forbindelse med denne saken, som er forelagt Omsetningsrådet, opplyses det også om Hovedavtalens § 2-4 som lyder:

«Omgjøringer og tillegg

Partene kan kreve forhandlinger om endringene i en løpende jordbruksavtale når viktige forutsetninger for denne er blitt forandret vesentlig. Partene kan også kreve forhandlinger om tillegg til en løpende jordbruksavtale når uforutsette forhold oppstår.

Forhandlingene skal ta til senest 14 dager etter at krav om forhandlinger er fremsatt.»

Som det fremgår foreligger det en adgang til å endre jordbruksavtalen når viktige forutsetninger for denne er blitt forandret vesentlig. Dette vil det være opp til partene i avtalen å ta initiativ til («Partene kan kreve ...») og gjennomføre. Omsetningsrådet har ikke myndighet til å foreslå slike forhandlinger.

Forholdet til rammeforskriften og informasjonsplikten

De ovennevnte retningslinjene er fastsatt for at Omsetningsrådet skal kunne gi retningslinjer for å håndheve informasjonsplikten jf. markedsreguleringsforskriften § 7-1. Rådet har ansvaret for å håndheve denne plikten i rammeforskriften § 2. Markedsregulatorenes – Nortura, Tine og Felleskjøpet Agris – informasjonsplikt er bestemt i markedsreguleringsforskriften § 6 andre ledd, som gjennomfører rammeforskriften som er fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. Omsetningsrådet er dermed pålagt gjennom rammeforskriften å følge opp at markedsregulatorene overholder informasjonsplikten. Det vises i denne forbindelse også til markedsreguleringsforskriften § 3-1 tredje ledd som sier at "markedsregulator er forpliktet til å etterleve de vilkår som Omsetningsrådet setter vedrørende forsynings-, mottaks- og informasjonsplikt». Omsetningsrådets retningslinjer om informasjonsplikt kan ikke stride med rammeforskriften som har høyere rang rettskildemessig. Det heter i rammeforskriften § 2:

«§ 2. Informasjonsplikt

Vedtak om markedsregulators informasjonsplikt skal sikre alle markedsaktører lik tilgang på informasjon om aktiviteter markedsregulator utfører i kraft av reguleringsansvaret, herunder produksjons- og forbruksprognoser, prisprognoser, prisnoteringer og reguleringsaktiviteter. Informasjon skal gjøres tilgjengelig umiddelbart etter at vedtak om endring/tiltak er foretatt.»

I 2009 ble jordbruksavtalepartene enige om å reformere markedsordningene. Omtaler av den nye volummodellen med tilhørende prissystem (PGE) er detaljert beskrevet gjennom høring og fastsettelse av regelverk m.m. I St.prp. nr. 75 (2008–2009) om jordbruksoppjøret 2009 heter det om bakgrunnen for denne reformen:

«Det er nødvendig å gjennomføre endringer i markedsordningene fra 1. juli 2009 for at Norge skal overholde sine forpliktelser iht. WTO-avtalen. Landbruks- og matdepartementet viser til rapporten fra arbeidsgruppen som har utredet alternativer til dagens prisbaserte markedsregulering for kjøtt og egg. Partene er enige om å velge den såkalte 'volummodellen' som framtidig løsning for markedsregulering for storfe, svin, sau/lam og egg.»

(...)

«I første omgang overføres storfekjøtt til volummodellen.»

(...)

«Markedsregulator Nortura skal, med grunnlag i informasjonsplikten, varsle planlagt gjennomsnittlig engrospris for minst 6 måneder. Den varslede engrosprisen skal være bindende oppover.»

Landbruks- og matdepartementet fulgte opp disse føringene fra Stortinget med bl.a. å endre og tilpasse rammeforskriften til den nye ordningen. Rammeforskriften ble endret i 2009 for å kunne tilpasses at storfe ble overført fra målprisvare til PGE-vare med tilhørende prisprognoser. Det heter i Landbruks- og matdepartementets høringsnotat av 22. mai 2009 på side 4:

«Overføringen av storfekjøtt fra målprisbasert markedsregulering til volummodellen får konsekvenser for gjeldende regelverk som berører markedsregulering av storfekjøtt. Regelverket må derfor endres som følge av de nye premissene.»

Departementet fremholder at det i denne forbindelse er nødvendig å presisere innholdet i informasjonsplikten. Det heter at:

«Partene legger til grunn at Nortura, med grunnlag i informasjonsplikten, skal varsle planlagt gjennomsnittlig engrospris for minst 6 måneder, og at dette varselet skal være bindende oppover.»

Etter at forslaget var sendt på høring heter det i fastsettelsesbrevet av 1. juli 2009 i forbindelse med at forskriften ble vedtatt av departementet på side 10:

«I samsvar med høringsutkastet er begrepet "prisprognoser" tilføyd i opplistingen. For storfekjøtt innebærer dette at markedsregulator skal varsle planlagt prisløype og gjennomsnittlig engrospris for hvert halvår. Omsetningsrådet fastsetter nærmere bestemmelser om markedsregulators informasjonsplikt.»

Som det fremgår over er Omsetningsrådets ansvar knyttet til det nye prissystemet å sørge for at Nortura overholder informasjonsplikten. Videre pålegger departementet Omsetningsrådet å fastsette nærmere bestemmelser om markedsregulators informasjonsplikt. Samtidig legges det tydelige føringer på hva disse bestemmelsene skal gå ut på. Disse føringene gjelder særlig den forutsetning at PGE skal fastsettes før halvåret er begynt, og at den varslede PGE skal være bindende oppover gjennom halvåret. Det må antas at Omsetningsrådet med de forpliktelsene som ligger i rammeforskriften, ikke kan fastsette en retningslinje for PGE som er i strid med denne forutsetning. Videre detaljeres frister for PGE og tilhørende prisløype under høringen av endringer i FAT i 2009, (se nedenfor).

Forholdet til forskrift av 22.12.2005 nr. 1723 om administrative tollnedsettelse (FAT)

Spørsmålet om Nortura som markedsregulator kan endre den fastsatte planlagt gjennomsnittlig engrospris kan også vurderes i lys av de forpliktelsene som Nortura har etter forskrift om administrative tollnedsettelse. Nortura har et generelt ansvar for, gjennom en rekke virkemidler, å bidra til å balansere markedet slik at prisene som de setter som PGE, blir oppfylt i praksis. Dette gjelder i første rekke å iverksette nødvendige avsetningstiltak i overskuddssituasjoner, men også å bidra til at det i underskuddssituasjoner blir åpnet for større tilgang på varer i markedet. I slik tilfeller skal Nortura anmode Landbruksdirektoratet (som i denne funksjon utleder sin myndighet fra Landbruks- og matdepartementet) om å iverksette administrative tollnedsettelse. Dette ansvaret er beskrevet i forarbeidene til FAT.

Landbruks- og matdepartementet har ved flere anledninger gitt uttrykk for hvilke forventninger departementet har til markedsregulator når det gjelder regulators anmodningsansvar i en underskuddssituasjon.

Landbruksdepartementet skriver i merknadene til høringsbrevet til FAT (Merknader til forskrift om administrative tollnedsettelse av 16. oktober 1995) at:

«... På de sektorer der markedsregulator i henhold til jordbruksavtalen har ansvar for at denne forutsetningen oppfylles, vil markedsregulator måtte ta initiativ til administrativ tollnedsettelse når det er nødvendig for å holde markedsprisen som gjennomsnitt for året på nivå med målprisen.»

I St.prp. nr. 75 (2008–2009) om jordbruksoppgjøret, under «Reform av markedsordningene», heter det:

«SLF har ansvar for å følge opp regelverket på området, og kan iverksette import med administrative tollnedsettelse om bestemmelsene vedrørende øvre prisgrense blir overskredet to uker på rad. Det kan også fastsettes administrative tollnedsettelse etter anmodning, dersom det prognoseres underdekning med norsk råvare ut fra planlagt gjennomsnittlig engrospris, selv om det ikke er notert priser over øvre prisgrense. Tollreduksjon skal gjøre det mulig å importere slakt til markedsregulators forhåndsfastlagte og kjente engrosprisløype.»

I høringsnotat til forslag til forskriftsendringer i FAT, (2009) skriver Landbruks- og matdepartementet:

«Før iverksettelse av generelle tollnedsettelse, skal faren for overskridelse av markedsregulators planlagte gjennomsnittlige engrospris vurderes. Siden denne prisen er bindende oppover for markedsregulator, forutsettes det at markedsregulator anmoder om tollnedsettelse ved fare for overskridelse.»

Etter at partene i jordbruksavtalen for 2009 bestemte å overføre storfekjøtt fra målpris til volummodellen og tilhørende fastsetting av planlagt gjennomsnittlig engrospris, krevde dette endringer i forskrift om administrative tollnedsettelse (FAT).

Departementet bestemte da å ta inn en legaldefinisjon av PGE i FAT. Det heter i FAT § 4 nr. 4:

«planlagt gjennomsnittlig engrospris: Engrospris på representantvaren kunngjort av markedsregulator 25. mai og 25. oktober hvert år, og som gjelder henholdsvis for periodene 1. juli til 31. desember og 1. januar til 30. juni.»

Endringen er omtalt i Landbruks- og matdepartementets fastsettelsesbrev til FAT-forskriften av 1. juli 2009. Departementets uttalelse er foranlediget av et høringsinnspill fra Nortura som ønsket en annen regel.

Det heter i høringsinnspillet fra Nortura av 12. juni 2009:

«Departementet gir i høyringsbrevet uttrykk for at markedsregulator i ein slik situasjon skal kunna redusera den planlagde gjennomsnittlege engrosprisen ein gong i prisperioden, høvesvis ved utarbeiding av produksjons- og forbruksprognosane i mars og september. (...) I slike situasjonar kan det vera både ønskjeleg og naudsynt at markedsregulator har høve til å justera planlagt gjennomsnittleg engrospris opp ein gong i prisperioden, innanfor øvre prisgrense. Nortura støttar følgjeleg at det blir formulert eit unntak frå hovudregelen, men me vil foreslå å skifta ut ordet "redusera" med ordet "endra".»

Departementet svarer på dette i sitt fastsettelsesbrev av 1. juli 2009:

«Nortura ønsker å endre bestemmelsens ordlyd slik at det også åpnes for å justere prisløypen oppover. Det foreslås derfor å bytte ut ordet "redusera" med "endre." Nortura fremhever at de ikke vil vurdere å justere prisløypen oppover ved mindre avvik, men at det kun ville bli benyttet ved store avvik og ekstraordinær markedsutvikling.

Departementet fastholder at den gjennomsnittlige planlagte engrosprisen skal være bindende oppover for markedsregulator i prisperioden. Det fremgår av jordbruksavtalen 2009-2010 punkt 2.3 at "[d]en fastsatte engrosprisen skal være bindende oppover" og det er dette departementet legger til grunn for tolladministreringen. Etter departementets vurdering er forslaget fra Nortura ikke i overensstemmelse med dette.»

I nevnte fastsettelsesbrev understreker også LMD hensikten med datofrister for PGE og prisløypen:

«I forbindelse med fastsettingen har departementet valgt å endre bestemmelsens ordlyd for å presisere at fristene knyttes til kunngjøringen av planlagt gjennomsnittlig engrospris og planlagt prisløype. Dette gjøres for å tydeliggjøre at det er kunngjøringen til de øvrige aktørene som er den synlige konsekvensen av markedsregulators prisfastsettelse.»

Detaljene i det nye prissystemet, som ble nedskrevet i dagjeldende retningslinjer om informasjonsflyt i kjøttsektoren og vedtatt av Omsetningsrådets arbeidsutvalg i sak 63 21.09.2009, ble hentet fra høringsbrev (av 22. mai 2009) og fastsettelsebrev (av 01.07.2009) fra LMD, knyttet til endringer i FAT, som følge av overgangen til volummodellen for storfe i 2009. Reglene er ut fra dette satt av LMD. Omsetningsrådet er, som omtalt over, bedt om å nedfelle disse i nærmere bestemmelser, som en utdyping av Norturas informasjonsplikt på dette området, noe de gjorde etterskuddsvis i september 2009. Omsetningsrådets oppgave er å sikre at Nortura overholder informasjonsplikten basert på regler satt av LMD.

Gjennomgangen ovenfor viser at FAT kan være relevant for reguleringen av Norturas virksomhet som markedsregulator. Det antas at FAT ikke er direkte relevant for Omsetningsrådet. På den annen side kan ikke Omsetningsrådet - slik Landbruksdirektoratet ser det - gjennom en evt. endring av retningslinjene for informasjonsflyt, endre på markedsregulators forpliktelser i henhold til FAT.

Endringer i retningslinjer, Omsetningsrådets praksis

Omsetningsrådet endret sine retningslinjer om informasjonsflyt i kjøttsektoren som følge av overgangen fra målpris- til volummodell i 2009. Direktoratet skal i det følgende se på hvordan Omsetningsrådet gjennomførte denne endringen i praksis. Det er særlig av interesse å påvise hvordan Omsetningsrådet selv oppfattet sin myndighet i relasjon til jordbruksavtalen og rammeforskrift, og ev. forskrift for administrative tollnedsettelse som er behandlet ovenfor. Som det fremgår, legger disse regelverk føringer for hvordan PGE skal fastsettes.

Partene i jordbruksoppjøret for 2009 ble våren 2009 enige om å endre markedsordningen for storfekjøtt fra målprismodell til volummodell. Det heter i Jordbruksavtale 2009-2010:

«Markedsregulator Nortura skal fastsette og informere om planlagt gjennomsnittlig engrospris for hvert halvår. Den fastsatte engrosprisen skal være bindende oppover.»

I Landbruks- og matdepartementets proposisjon St.prp. nr. 75 (2008-2009) vedtatt 29. mai 2009 som fulgte opp jordbruksavtalen heter det på side 85:

«Markedsregulator Nortura skal, med grunnlag i informasjonsplikten, varsle planlagt gjennomsnittlig engrospris for minst 6 måneder. Den varslede engrosprisen skal være bindende oppover.»

Det heter i Omsetningsrådets arbeidsutvalg, protokoll fra 23. juni 2009 (sak 53/09):

«Avtalepartene ble i jordbruksoppjøret 2009 enige om å endre markedsordningen for kjøtt. Bakgrunnen for beslutningen var behov for materielle endringer i pris- og markedssystemene for å legge til rette for prisøkninger, samtidig som Norge overholder sine forpliktelser iht. WTO-avtalen. For at Norge skal overholde sine forpliktelser iht. WTO-avtalen har avtalepartene bestemt at endringene skal gjelde fra 01.07.2009.

(...)

Når det gjelder kjøtt av storfe skal markedsregulator for hvert halvår fastsette både en gjennomsnittlig engrospris og en tilhørende planlagt prisløype. Planlagt gjennomsnittlige engrospris skal varsles innen 30. mai og 30. november, og planlagt prisløype innen 10. juni og 10. desember. (...) Endringene innebærer et behov for å revidere retningslinjene om informasjonsflyt i kjøttsektoren, evt. at det utarbeides en egen retningslinje knyttet til informasjonsflyt når det gjelder storfekjøtt. SLF ser ingen problemer med å sette i verk ordningen for retningslinjen er på plass, men tar sikte på å se på denne så snart som mulig.»

Endringene skjedde etter vedtak i møtet 21. september 2009 (sak 63/09).

Som det fremgår ble rådets endringer vedtatt 21. september 2009. Departementets proposisjon (St.prp. nr. 75) var avgitt fire måneder før, 29. mai 2009. Både formuleringene som Omsetningsrådet har brukt i protokollen fra 2009, og tidspunktene som vedtak om endringene i retningslinjene for informasjon er gjort, viser at Omsetningsrådet har gjort disse etter at endringen er initiert fra Landbruks- og matdepartementet. Det vises i denne forbindelse til den nevnte proposisjonen. Når det gjelder rammeforskriften og FAT, som begge fulgte opp volummodellen, var disse vedtatt 1. juli 2009, dvs. før retningslinjene ble vedtatt av Omsetningsrådet i september 2009. Betingelser og frister vedrørende PGE var altså fastsatt av LMD før de ble lagt inn i ORs retningslinjer om informasjonsflyt.

Drøftelse av Omsetningsrådets myndighet til å endre retningslinjene – konklusjon

Nortura har bedt Omsetningsrådet om å treffe vedtak om å gi selskapet som markedsregulator adgang til å fastsette PGE på nytt – eller endre PGE utenfor de intervallene som er fastsatt i Omsetningsrådets retningslinjer. Et slikt vedtak vil kreve endring av retningslinjer om informasjonsflyt i kjøttsektoren fastsatt av Omsetningsrådet 31. mars 2011 og tilsvarende retningslinjer i eggsektoren, eller dispensasjon fra disse. Retningslinjene gir regler om informasjonsplikten.

Informasjonsplikten er regulert i rammeforskriften § 2 som er vedtatt av Landbruks- og matdepartementet. Forskriften setter rammer og fastsetter plikter for Omsetningsrådets virksomhet. Omsetningsrådet er forpliktet til å gjennomføre disse reglene overfor markedsregulator. Dette er gjort i markedsreguleringsforskriften § 6 andre ledd når det gjelder informasjonsplikten, jf. markedsreguleringsforskriften § 3-1 tredje ledd.

Omsetningsrådet har hjemmel til å treffe vedtak om å endre eller dispensere fra eksisterende retningslinjer i markedsreguleringsforskriften § 7-1. Et slikt vedtak kan ikke stride mot lover og regler som er bindende for Omsetningsrådets virksomhet.

Landbruks- og matdepartementet har i høringsnotatet av 22. mai 2009 med forslag til forskriftsendringer som følge av overgang fra målprissystem til en volumbasert regulering av storfekjøtt gitt tydelige føringer for hva rådets retningslinjer om informasjonsflyt i kjøttsektoren skal inneholde når det gjelder informasjonsplikten. Det heter her:

«Partene legger til grunn at Nortura, med grunnlag i informasjonsplikten, skal varsle planlagt gjennomsnittlig engrospris for minst 6 måneder, og at dette varselet skal være bindende oppover.»

Det må etter dette konkluderes at Omsetningsrådet ikke har anledning til å endre retningslinjene om informasjonsflyt i kjøttsektoren slik at denne gir Nortura adgang til å fastsette PGE på nytt eller endre denne oppover i vårhalvåret 2022.

Denne forståelsen styrkes av de ovenfor gjennomgåtte formuleringer i jordbruksavtalen og FAT, som begge antas å regulere Norturas virksomhet.

Nortura begrunner sin henvendelse til Omsetningsrådet i den ekstraordinære kostnadsveksten bonden har hatt og behovet for å videreføre denne i markedet. Det er ingen tvil om at dette er en alvorlig situasjon for næringen. Landbruksdirektoratet som sekretariat for rådet har vurdert Omsetningsrådets oppgave knyttet til prissystemet under volummodellen og har kommet frem til at det ikke har myndighet til å endre dette, men at mulighetene primært ligger hos avtalepartene i jordbruksavtalen.

Landbruksdirektoratet som sekretariat for Omsetningsrådet innstiller derfor på at Norturas søknad ikke innvilges.

Vedlegg

For å lette arbeidet med saken, siteres regelverket om PGE under.

Teknisk jordbruksavtale (2021-2022)

«2.2.1 Generelle bestemmelser

For produkter som omfattes av volummodellen skal markedsregulator Nortura fastsette og informere om planlagt gjennomsnittlig engrospris for hvert halvår. Den fastsatte engrosprisen er bindende oppover per halvårsperiode.»

«Øvre prisgrense og definisjonen av representantvarene for hhv. svinekjøtt, storfekjøtt, kjøtt av sau/lam og egg fastsettes av avtalepartene. Øvre prisgrense er planlagt gjennomsnittlig engrospris +10 pst., og er fastsatt med utgangspunkt i gjennomsnittlig oppnådd noteringspris i perioden 1. april foregående år til 31. mars i året forhandlingene gjennomføres.

Dersom noteringsprisen på representantvaren overstiger øvre prisgrense to uker på rad, iverksettes tiltak for å bringe prisen ned til planlagt prisløype knyttet til planlagt gjennomsnittlig engrospris fastsatt av markedsregulator.»

FAT § 4 nr. 4 og 5:

«planlagt gjennomsnittlig engrospris: Engrospris på representantvaren kunngjort av markedsregulator 25. mai og 25. oktober hvert år, og som gjelder henholdsvis for periodene 1. juli til 31. desember og 1. januar til 30. juni.

planlagt prisløype: Ukepriser på representantvaren kunngjort av markedsregulator innen 1. juni og innen 1. november slik at planlagt gjennomsnittlig engrospris for periodene kan oppnås.»

FAT § 9b Vilkår for tollnedsettelse:

«Generelle tollnedsettelse skal innrømmes dersom noteringspris i to påfølgende uker ligger over øvre prisgrense i henhold til jordbruksavtalen.

Generelle tollnedsettelse kan også innrømmes

1. for at planlagt gjennomsnittlig engrospris for perioden ikke skal overskrides, eller
2. for å hindre alvorlige markedsforstyrrelser.»

Retningslinjer om informasjonsflyt i kjøttsektoren

«5. Markedsregulators vurdering av prissituasjonen

Storfe, sau/lam og svin

Markedsregulator skal for hvert halvår fastsette en planlagt gjennomsnittlig engrospris. Planlagt gjennomsnittlig engrospris er bindende oppover og skal kunngjøres innen 25. mai og 25. oktober. Med utgangspunkt i planlagt gjennomsnittlig engrospris skal markedsregulator fastsette en tilhørende planlagt prisløype. Planlagt prisløype kunngjøres innen 1. juni og 1. november.

Markedsregulator skal varsle eventuell reduksjon av gjennomsnittlig engrospris, sammen med tilhørende prisløype, samtidig med volumprognosene i mars og/eller september. Dersom det vurderes som nødvendig kun å endre prisløypen for å oppnå fastsatt gjennomsnittlig engrospris for prisperioden, skal dette varsles til de samme tidspunktene. Videre er markedsregulator forpliktet til å orientere om markedssituasjonen og forklare/dokumentere eventuelle avvik/endringer ved forespørsel.»

Saksnr.: 007/22	Sektor: Melk	Styre/råd: OR
Behandling: 28.01.2022	Tittel: Melk - Forslag til redusert omsetningsavgift for ku- og geitemelk	Saksnr.: 21/69188-10

Beskrivelse

Tine SA foreslår for Omsetningsrådet å redusere omsetningsavgiften for ku- og geitemelk til 3 øre per liter med virkning fra 1. februar 2022. Bakgrunnen er lavere reguleringskostnader og økt inntekt gjennom overproduksjonsavgiften i 2021 og 2022 enn tidligere budsjettert. På grunn av økte kostnader for melkeprodusentene den siste tiden ønsker Tine at endringen gjennomføres så raskt som mulig. De har derfor bedt om hastebehandling av saken, slik at en eventuell endring i avgift kan gjelde allerede fra 1. februar.

Landbruksdirektoratets innstilling er i tråd med Tines forslag.

Hjemmel

Lov av 1936-07-10 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 5.

Forutsetninger

Vedlegg

Brev fra Tine SA datert 20. januar 2022

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.
Protokollen fra denne saken frigis ved møteslutt.

Vedtak

Omsetningsrådet foreslår for Landbruks- og matdepartementet at omsetningsavgiften på ku- og geitemelk fastsettes til 3 øre per liter fra 1. februar 2022.

Melk - Forslag til redusert omsetningsavgift for ku- og geitemelk

Tine SA har i brev av 20. januar 2022 søkt Omsetningsrådet om å redusere omsetningsavgiften på melk på grunnlag av reduserte reguleringskostnader og økte inntekter gjennom overproduksjonsavgiften. I e-post av samme dato presiserer Tine at de ber om at endringen i omsetningsavgift gjøres gjeldende fra 1. februar 2022, og at de derfor ber om hastebehandling av saken.

Omsetningsavgiften på ku- og geitemelk for 2022 er fastsatt av Landbruks- og matdepartementet til 8 øre per liter, etter forslag fra Omsetningsrådet, jf. sak 104/21 i Omsetningsrådets møte 6. desember 2021. Tine sitt forslag som lå til grunn i sak 104/21 ble behandlet i Tines konsernstyre 2. november 2021.

Søknad fra markedsregulator

I etterkant av både styrevedtak i Tine og vedtak i Omsetningsrådet har det skjedd endringer både på kostnads- og inntektssiden som ikke var kjent på tidspunktet for vedtak. Tine ønsker raskest mulig å implementere konsekvensene av ny informasjon for størrelsen på omsetningsavgiften.

Endringene gjelder:

- Prisedskriving av pulver til fôr og kostnader ved reguleringslagring
- Innbetalt overproduksjonsavgift for 2021

For pulver til fôr reduseres kostnadene med 5 mill. kroner i 2021 og med ca. 8 mill. kroner i 2022. Årsaken til reduksjonene er oppdatert kostnadsgrunnlag som fremkommer i forbindelse med regnskapsavslutning. Ved gjennomgang av satsgrunnlaget for reguleringslagring ble kostnadene redusert med ca. 7 mill. kroner både for 2021 og 2022. Tine viser til gjennomgang av disse endringene i møte med Landbruksdirektoratet 19. januar 2022.

I tillegg kommer mindre justeringer i 2021 for spesialmarkeder og skolemelk, på henholdsvis 1,6 og 0,7 mill. kroner.

Til sammen vil dette bety en kostnadsreduksjon for begge årene på til sammen 29 mill. kroner.

I 2021 ble inntektene fra overproduksjon på ca. 40 mill. kroner, mens estimatet fra oktober var på 20 mill. kroner. På bakgrunn av denne økningen oppjusteres inntektene i 2022 fra 40 til 60 mill. kroner. Til sammen gir dette 40 mill. kroner i økte inntekter.

Det er flere forhold som virker inn på hvor mye som produseres over disponibel kvote, men følgende vil ha betydning:

- Forholdstallet og disponibel kvote
- Avgiften for leveranse over disponibel kvote (overproduksjon)

Tabellen nedenfor viser variasjon i innrapportert volum og avgift basert på opplysninger fra Q-meieriene og TINE (ku- og geitemelk).

	Forholdstall	Disponibel kvote, mill. liter	Overproduksjon, mill. liter	Sats, kr/liter	Overproduksjon, mill. kroner
2016	1,00	1 632	15,6	4,2	65,6
2017	0,98	1 603	12,9	4,8	62,0
2018	1,04	1 697	5,7	4,8	27,2
2019	0,98	1 594	11,7	4,8	56,1
2020	1,05	1 697	5,4	4,9	26,4
2021	1,07	1 692	8,1	4,9	39,9
2022	0,99	1 567	12,2	4,9	60,0

Tabellen viser variasjon i overproduksjon fra 2016. Tine mener at når det i 2021 var en overproduksjon på 8,1 mill. liter med et forholdstall på 1,07, er det overveiende sannsynlig at man i 2022, med et forholdstall på 0,99, minst vil få en økning på 50 prosent. I sum betyr dette at fondet ved utgangen av 2022 vil være ca. 70 mill. kroner høyere enn opprinnelig budsjettert, dersom avgiften ikke justeres. Dette tilsvarer 4,7 øre per liter melk prognosert produsert i 2022.

Dersom omsetningsavgiften settes til 3 øre per liter med virkning fra 1. mars, forventes fondet å være på 68 mill. kroner ved utgangen av 2022. Iverksettes endringen 1. februar vil omsetningsavgiften bli redusert med ca. 6 mill. kroner, og fondet forventes da å bli på 62 mill. kroner.

På grunn av økte kostnader hos melkeprodusentene den siste tiden ønsker Tine at endringen gjennomføres så raskt det er teknisk mulig.

Forslaget om redusert avgift ble behandlet av styret i Tine i ekstraordinært styremøte 20. januar 2022.

I henhold til prosedyre vil oppdatering av reguleringskostnader legges frem for Omsetningsrådet i junimøtet.

Estimert budsjett for reguleringstiltak for 2021 og 2022, med beregning fra oktober 2021 og januar 2022, i mill. kroner

Melk	2021 Estimat okt 21	2021 Estimat jan 22	2022 Budsjett okt 21	2022 Estimat jan 22
Fond 1.1	111	111	88	122
Omsetningsavgift	148	147	120	52
Overprod. avgift	20	40	40	60
Renter	1	1	1	1
Ekstraord. inntekter				
Sum inntekter	169	188	161	113
Skummetmelkpulver til før	10	5	15	8
Spesialmarkeder	7	5	8	8
Geitemelk til før	7	7	7	7
Skolemilk	7	6	7	7
Reguleringslagring	24	17	27	20
Overføringstransport ifm lagring	4	4	4	4
Prisgevinst/tap	-14	-14	-14	-14
Transport av reguleringsmelk	30	30	26	26
Reguleringskapasitet	40	40	40	40
Sum reguleringstiltak	116	101	121	106
Faglige tiltak	12	12	12	12
Opplysning	24	24	25	25
Fagsystem melk	12	12	0	0
Administrasjon	9	9	9	9
Renter				
Adm. Kvoteordning	11	11	11	11
Adm. Omsetningsrådet	3	3	4	4
KSL Matmerk - Nyt Norge	2	2	2	2
KSL Matmerk - Økologisk	1	1	1	1
Fin. av oppkjøp av kvote, klageordning m	1	1	2	2
Tap på krav				
Sum utgifter	192	177	187	173
Fond melkekvoter per 1.1				
Fondsendring	-23	11	-26	-60
Fond 31.12	88	122	62	62
Omsetningsavgift 1. halvår, øre/liter	10	10	8 ¹	3 ¹
Omsetningsavgift 2. halvår, øre/liter	9	9	8 ¹	3 ¹
¹ Forslag med virkning f.o.m. 01.02.2022				

Landbruksdirektoratets vurdering

Gjeldende omsetningsavgift for ku- og geitemelk ble fastsatt av Landbruks- og matdepartementet til 8 øre per liter, etter forslag fra Omsetningsrådet, jf. sak 104/21 i Omsetningsrådets møte 6. desember 2021. Tines vurdering som lå til grunn ble gjort i oktober 2021, og det har i etterkant av Tines vurdering og Omsetningsrådets vedtak skjedd store endringer både i kostnader og inntekter.

Tine viser særlig til reduserte kostnader knyttet til reguleringslagring og prisnedskrivning av melkepulver til fôr, og økte inntekter gjennom overproduksjonsavgiften.

Landbruksdirektoratet kan bekrefte at inntektene ved overproduksjonsavgiften i 2021 var på ca. 39,6 mill. kroner. Tine har også lagt frem endringene i kostnadene til markedsregulering for direktoratet i møte 19. januar 2022, som berører både 2021 og 2022. På grunnlag av informasjon gitt i dette møtet ser direktoratet det som sannsynlig at kostnadene i 2022 reduseres slik Tine legger til grunn. Kostnadsreduksjonen for 2021 vurderes som sikker, siden den allerede er påløpt.

I Omsetningsrådets møte 20. oktober 2015, sak 69/15, ble anbefalt nivå for fondet for omsetningsavgift på melk vurdert til 50 mill. kroner eller 3-4 måneders forbruk. Forslaget fra Tine ansees dermed som tilstrekkelig størrelse på fondet. Likviditeten i fondet ved utgangen av 2022 vil imidlertid være dårligere enn regnskapsført fond skulle tilsi, siden inntektene fra overproduksjonsavgiften først innbetales i januar 2023. Ved behandling av omsetningsavgiften for 2022 i Omsetningsrådets møte 6. desember 2021, sak 104/21, ble utgående fond for 2022 budsjettert til 62 mill. kroner, som er samme nivå som Tine nå estimerer, dersom omsetningsavgiften reduseres til 3 øre per liter fra 1. februar.

Av historiske tall fremgår det at de årene forholdstallet har vært på dagens nivå, har inngående overproduksjonsavgift vært omtrent på det nivået som Tine nå estimerer for 2022. Til tross for et forholdstall på 1,07 i 2021 ble inntekten fra overproduksjonsavgiften betydelig høyere enn det Tine hadde prognosert. Det påløp en avgift på ca. 40 mill. kroner, mot et budsjett på 20 mill. kroner. I 2022 er forholdstallet satt ned betydelig til 0,99. Dette gir grunnlag for å forvente en høyere overproduksjon i 2022 enn i 2021. Tine har lagt opp til en budsjettjustering på 20 mill. kroner også her, fra 40 til 60 mill. kroner.

Det er imidlertid usikkerhet knyttet til hvor mye overproduksjonsavgift som vil påløpe i 2022. Redusert pris og økte driftskostnader kan gjøre at produsenter unngår å produsere for mye melk. Prognoser for melkemarkedet i 2023 kan også påvirke nivået produsentene legger produksjonen på, særlig utover i året. Landbruksdirektoratet forutsetter at Tine følger med på utviklingen og kommer tilbake til Omsetningsrådet ved behov for justeringer. Tine skriver også i sin søknad at de vil oppdatere Omsetningsrådet om reguleringskostnadene i junimøtet, i henhold til prosedyre.

Tine peker på økte kostnader for melkeprodusentene den siste tiden, og Landbruksdirektoratet støtter at en eventuell reduksjon i omsetningsavgiften bør gjennomføres så raskt som mulig av hensyn til produsentenes økonomi.

Landbruksdirektoratet innstiller, i tråd med Tines forslag, om at Omsetningsrådet anbefaler overfor Landbruks- og matdepartementet at omsetningsavgiften på ku- og geitemelk settes til 3 øre per liter fra 1. februar 2022. Direktoratet foreslår at protokollen fra saken frigis ved møteslutt.